

Sygn. akt II CSK 310/07

POSTANOWIENIE

Dnia 10 sierpnia 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Zbigniew Strus

w sprawie z powództwa Z.L.

przeciwko "S" - Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością

o ustalenie,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 10 sierpnia 2007 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda

od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 28 listopada 2006 r., sygn. akt [...],

**odrzuca skargę kasacyjną i zasądza od powoda na rzecz
pozwanej Spółki 3600 (trzy tysiące sześćset) złotych tytułem
zwrotu kosztów procesu w postępowaniu kasacyjnym.**

Uzasadnienie

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Apelacyjny po rozpoznaniu sprawy na skutek apelacji Spółki z o.o., działającej pod firmą „S.” zmienił zaskarżony wyrok i oddalił powództwo oraz orzekł o kosztach procesu, wskazując w uzasadnieniu następujące podstawy:

1. Nieważność oświadczenia powoda Z.L. o poddaniu się egzekucji - akt not. notariusza A.A. z 16 stycznia 2001 r., rep. A nr [...], nie mogła być stwierdzana w tym procesie, ponieważ pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego może nastąpić w drodze powództwa przeciwegzekucyjnego (opozycyjnego), w którym powód zaprzecza zdarzeniu, (scil. ważności oświadczenia), na podstawie którego nadano klauzulę wykonalności. Sąd Apelacyjny wskazał, że Sąd Okręgowy w P. pozbawił już wykonalności tytuł wykonawczy w postaci aktu not. z 16 stycznia 2001 r., zaopatrzonego w klauzulę wykonalności.
2. Nieważność uchwał nr 1 i 2 Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników jednoosobowej spółki z o.o. „T.”, w postaci oświadczeń powoda – akt not. notariusza wymienionego w pktcie 1. z 16 stycznia 2001 r., rep. A nr [...], o udzieleniu pełnomocnictwa M.W. do reprezentowania tej spółki przy podpisaniu umowy przenoszącej własność nieruchomości i wyrażeniu zgody na zbycie nieruchomości, nie mogła być stwierdzana w procesie z powództwa Z.L., bowiem były to uchwały Spółki „T.”, której związek z powodem polegał tylko na tym, że wszystkie udziały Spółki należały do powoda. Wynik sprawy o to żądanie wpływa bezpośrednio na rozstrzygnięcia o żądaniach wymienionych niżej w pktach 5 i 6, jako dotyczących czynności sporządzonych z udziałem pełnomocnika M.W., którego pełnomocnictwo było podważane w punkcie niniejszym.
3. Nieważność pełnomocnictwa udzielonego przez powoda - akt not. notariusza wymienionego w punkcie 1. z 16 stycznia 2001 r. rep. A nr [...], nie mogła być stwierdzana w procesie z powództwa Z.L., ponieważ mandantem była Spółka „T.”.

4. Nieważność umowy przeniesienia własności nieruchomości - akt not. notariusza wymienionego w pktcie 1. z 16 stycznia 2001 r. rep. A nr [...], nie mogła być stwierdzona, ponieważ stanowiła wykonanie zobowiązania podjętego w akcie not. o założeniu spółki „T.” z 11 września 2000 r. i powód nie wykazał, iż było ono zdziałane pod wpływem błędu; takiej wady oświadczenia woli nie ustalił również Sąd Okręgowy.
5. Nieważność umowy sprzedaży nieruchomości zapisanej w księdze wieczystej nr [...] SR w S. - akt not. notariusza wymienionego w pktcie 1. z 29 marca 2001 r., rep. A nr [...] oraz nieważność umowy sprzedaży nieruchomości zapisanej w księdze wieczystej nr [...] SR w S. - akt not. notariusza wymienionego w pktcie 1. z 29 marca 2001 r., rep. A nr [...], nie mogły być stwierdzone, jak to wykazano w pktcie 2.

Skargę kasacyjną od tego wyroku wniósł powód. W celu zadośćuczynienia wymaganiu art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c. postanawiającego, że skarga powinna zawierać m.in. wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie, skarżący nawiązując do treści art. 398⁹ § 1 k.p.c. wskazał występowanie istotnego zagadnienia prawnego dotyczącego kompetencji sądu odwoławczego w razie rozstrzygnięcia wynikającego z odmiennej oceny dowodów. Należy przypuszczać, gdyż nie zostało to jednoznacznie sformułowane, że skarżący zarzuca niedopuszczalność zmiany zaskarżonego orzeczenia.

Sąd Najwyższy, stosownie do art. 398⁹ § 2 k.p.c. na posiedzeniu niejawnym bada w pierwszej kolejności dopuszczalność skargi kasacyjnej a następnie podstawy przyjęcia jej do rozpoznania.

Dopuszczalność łączy się m.in. z uiszczeniem opłaty sądowej, jeżeli skarżący nie został od niej zwolniony. W rozpoznawanej sprawie pozwany uiszczył opłatę w kwocie 500 zł stosownie do postanowienia o zwolnieniu w pozostałej części (k. 741 i 743 akt), a Przewodniczący w Sądzie drugiej instancji zarządził doręczenie odpisu skargi stronie pozwanej (k. 745). Po tym doręczeniu Sąd Apelacyjny wszczął, na wniosek strony pozwanej, postępowanie incydentalne, zakończone postanowieniem o cofnięciu zwolnienia od kosztów sądowych udzielonego powodowi i wymierzeniem grzywny w wysokości 500 zł.

Odpis postanowienia został doręczony powodowi, który został wezwany do uiszczenia wymierzonej grzywny oraz opłaty kasacyjnej w kwocie 99 500 zł. Wezwania zostały doręczone pełnomocnikowi, a Sąd Apelacyjny po bezskutecznym upływie terminu do uiszczenia opłaty sądowej przedstawił skargę kasacyjną Sądowi Najwyższemu, który zważył, co następuje:

Dopuszczalność skargi kasacyjnej podlega ocenie na podstawie art. 398⁶ § 3 i § 2 k.p.c., postanawiających, że sąd drugiej instancji odrzuca na posiedzeniu niejawnym skargę nieopłaconą, a Sąd Najwyższy odrzuca skargę kasacyjną, która podlegała odrzuceniu przez sąd drugiej instancji.

Przepis § 2 w obecnym brzmieniu został wprowadzony przez art. 126 pkt 20 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U.05.167.1398) z dniem 2 marca 2006 r. Okoliczność ta ma znaczenie dla jego wykładni ze względu na to, że art. 126 w pkt 12 wprowadził inne przepisy, tj. art. 130³ § 1 i 2 k.p.c. regulujące to samo zagadnienie. Według art. 130² § 3 wprowadzonego przez wymienioną ustawę skarga kasacyjna wniesiona przez adwokata lub radcę prawnego i rzecznika patentowego bez uiszczenia opłaty stosunkowej (takiej jak w rozpoznawanej sprawie) podlega odrzuceniu i przepis ten stosuje się odpowiednio do pism, których odpisu nie wysłano innym stronom (art. 130³ § 1 k.p.c.). Jeżeli obowiązek uzupełnienia opłaty powstał po wysłaniu odpisu innym stronom, zgodnie z art. 130³ § 3 k.p.c. Sąd w razie bezskutecznego upływu terminu - prowadzi sprawę bez wstrzymywania biegu postępowania, a o obowiązku uiszczenia opłaty orzeka w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji, stosując odpowiednio zasady obowiązujące przy zwrocie kosztów procesu.

Z przytoczonych przepisów wynika istnienie dwóch odmiennych reguł postępowania, pierwszej wynikającej z art. 130³ § 3 k.p.c. nakazującej prowadzenie postępowania aż do zakończenia sprawy w instancji i orzeczenia o obowiązku uiszczenia opłaty oraz drugiej, wynikającej z art. 398⁶ § 3 i § 2 k.p.c. nakazującej odrzucenie skargi kasacyjnej, co skutkowałoby brakiem obowiązku obciążania strony kosztami sądowymi, gdyż nie pobiera się opłaty od skargi odrzuconej z powodu nie uiszczenia tejże opłaty w terminie. Sąd Najwyższy opowiada się za

odrzuconiem w omawianym przypadku skargi kasacyjnej. Przemawiają za tym argumenty z wykładni systemowej i funkcjonalnej, stosowanej, gdy wykładnia językowa nie prowadzi do pewnych konkluzji. Wymieniony przepis dotyczy wyłącznie skargi kasacyjnej w przeciwieństwie do art. 130³ § 2 k.p.c. odnoszącego się do wszelkich pism, jest więc przepisem szczególnym.

Wyrażenie ustawowe o zakończeniu przez sąd sprawy w instancji nie odnosi się do Sądu Najwyższego jako kasacyjnego, ponieważ konstrukcja skargi kasacyjnej jako środka zaskarżenia prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji (arg. z art. 398¹ § 1 k.p.c.) wskazuje, że na użytek tego postępowania ustawa wyróżnia dwie instancje, których współdziałanie w jednej sprawie jest powiązane środkiem odwoławczym. Gdyby Sąd Najwyższy w omawianym zakresie pełnił funkcje kolejnej "instancji" zbędna byłaby regulacja zawarta w art. 398⁶ § 3 i § 2 k.p.c., bowiem wystarczyłoby odesłanie do przepisów o apelacji (art. 398²¹ k.p.c.). Nie można również pominąć formalizmu przepisów o postępowaniu kasacyjnym i przymusu zastępstwa stron przez kwalifikowanych pełnomocników, pozwalających na podejmowanie odpowiedzialnych decyzji odnośnie do skutków nieuiszczenia opłaty sądowej należnej wskutek świadomego podania nieprawdziwych okoliczności przy ubieganiu się o zwolnienie od kosztów sądowych. Byłoby niezrozumiałe, gdyby strona w takim wypadku korzystała z przywileju swoistego odroczenia obowiązku uiszczenia opłaty.

Przytoczone względy uzasadniają odrzucenie skargi kasacyjnej przez Sąd Najwyższy. Strona pozwana reprezentowana przez pełnomocnika – adwokata wniosła odpowiedź na skargę domagając się odmowy jej przyjęcia albo oddalenia, a ostatecznie odrzucenia i zasądzenia kosztów procesu. Mając na względzie wartość przedmiotu zaskarżenia należało zgodnie ze stosowanymi odpowiednio przepisami o kosztach procesu (art. 98 § 1 i 3 k.p.c.) oraz przepisami rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (§ 6 pkt 7), zasądzić od powoda na rzecz strony pozwanej zwrot kosztów procesu.

